gemeente Barneveld

Aandachtsgebied: Leefomgeving
Team Planologie, Bezwaar en Beroep
E-mailadres: M.Moulijn@barneveld.nl
Telefoonnummer: 06 2976 9097

Raadsvoorstel nr. 4998
Barneveld, 27 oktober 2026
Portefeuillehouder: D.G. de Vries

Onderwerp: Vaststelling Participatiebeleid 2027-2031 en Verordening burgerinitiatief, inwoners- en overheidsparticipatie gemeente Barneveld

Samenvatting raadsvoorstel

Het huidige participatiebeleid uit 2022 is geëvalueerd en geactualiseerd. Nieuwe wetgeving, waaronder de Omgevingswet en de Wet versterking participatie op decentraal niveau, maken een actualisatie van het beleid noodzakelijk. Het nieuwe participatiebeleid legt meer nadruk op passende participatie, duidelijke verwachtingen, terugkoppeling, inwonersinitiatieven en het uitdaagrecht. De nieuwe participatieverordening geeft uitvoering aan de verplichtingen uit de Wet versterking participatie op decentraal niveau. De raad is vooraf geconsulteerd en deze reacties zijn verwerkt. Ook de resultaten van een inwonerspeiling en het advies van de Adviesraad Sociaal Domein zijn verwerkt in de definitieve stukken.

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

1. Het Participatiebeleid 2027-2031 gemeente Barneveld vast te stellen onder gelijktijdige intrekking van het Participatiebeleid 2022.
2. De Verordening burgerinitiatief, inwoners- en overheidsparticipatie gemeente Barneveld vast te stellen.

1. Inleiding

De gemeente Barneveld groeit en staat voor complexe opgaven op het gebied van wonen, leefbaarheid, duurzaamheid, mobiliteit en zorg. Deze ontwikkelingen vragen om een goede samenwerking tussen gemeente, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Daarom heeft de gemeenteraad in 2022 participatiebeleid vastgesteld. De afgelopen jaren heeft de gemeente Barneveld veel ervaring opgedaan met participatie bij beleidsontwikkeling, ruimtelijke projecten, inwonersinitiatieven en andere gemeentelijke opgaven. Om te beoordelen hoe het beleid in de praktijk werkt, is het participatiebeleid geëvalueerd. Deze evaluatie laat zien dat participatie waarde toevoegt, maar ook dat verdere ontwikkeling nodig is.

Daarnaast is de wettelijke context veranderd. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet versterking participatie op decentraal niveau zijn aanvullende eisen gesteld aan participatie en het uitdaagrecht. Gemeenten zijn onder meer verplicht een participatieverordening vast te stellen.
Op basis van de evaluatie, praktijkervaringen, nieuwe wetgeving, het advies van de Adviesraad Sociaal Domein, een inwonerspeiling en een consultatie van de gemeenteraad zijn het Participatiebeleid 2027-2031 en een nieuwe participatieverordening opgesteld.

2. Beoogd effect

Een actueel, wettelijk houdbaar en toekomstbestendig participatiekader dat:

- duidelijkheid biedt over rollen, verantwoordelijkheden en verwachtingen;
- ruimte geeft aan inwonersinitiatieven en het uitdaagrecht;
- participatie beter laat aansluiten op de praktijk en de behoeften van inwoners.

3. Argumenten

1.1 Het nieuwe participatiebeleid sluit beter aan bij de praktijk en de ervaringen van de afgelopen jaren.

De evaluaties van het participatiebeleid 2022-2025 laten zien dat participatie kan bijdragen aan betere plannen, beter inzicht in belangen en meer begrip voor gemaakte keuzes. Tegelijkertijd blijkt dat meer aandacht nodig is voor verwachtingenmanagement, terugkoppeling, maatwerk en ondersteuning van inwonersinitiatieven. Deze lessen zijn verwerkt in het nieuwe beleid.

1.2 Het nieuwe participatiebeleid maakt duidelijker wanneer en hoe participatie wordt ingezet.

De huidige participatiemeter vervalt. In plaats daarvan wordt gewerkt met een afwegingskader waarmee per onderwerp wordt bepaald of participatie meerwaarde heeft en welk participatieniveau passend is. Hierdoor ontstaat meer ruimte om participatie af te stemmen op het onderwerp en de situatie.

1.3 Het participatiebeleid versterkt de positie van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Het beleid legt duidelijker vast wat betrokkenen van het participatieproces kunnen verwachten. Bijvoorbeeld meer nadruk op vroegtijdige betrokkenheid, verwachtingenmanagement, terugkoppeling en ondersteuning van inwonersinitiatieven.

1.4 De gemeenteraad heeft een duidelijke rol bij participatie

In het participatiebeleid zijn de kaderstellende, controlerende, beslissende en verbindende rol van de raad nader uitgewerkt. Ook zijn afspraken gemaakt over evaluatie, verantwoording en tussentijdse terugkoppeling aan de raad. De gemeenteraad is in september 2026 geconsulteerd over de belangrijkste beleidskeuzes in het participatiebeleid en de verordening. De uitkomsten van deze consultatie zijn verwerkt in de definitieve stukken (zie bijlage 2 van het participatiebeleid).

2.1 De nieuwe verordening zorgt ervoor dat de gemeente voldoet aan de actuele wet- en regelgeving.

Met de inwerkingtreding van de Wet versterking participatie op decentraal niveau zijn gemeenten per 1-1-2027 verplicht een participatieverordening vast te stellen. Met deze verordening voldoet de gemeente Barneveld aan deze wettelijke verplichting en worden inwonersinitiatieven en het uitdaagrecht juridisch verankerd.

4. Kanttekeningen

1.1 Participatie blijft mensenwerk en biedt geen garantie op tevredenheid of draagvlak.

Ook met een verbeterd beleid kunnen belangen tegenover elkaar staan en kunnen inwoners het oneens blijven met gemaakte keuzes. In het beleid wordt uitgelegd hoe er door een goed

uitlegbaar proces wordt gewerkt aan draagvlak. Dit gebeurt door middel van verwachtingenmanagement vooraf en een goede gemotiveerd terugkoppeling achteraf.

5. Financiën

De actualisatie van het participatiebeleid en het opstellen van de verordening vinden plaats binnen de bestaande budgetten. De uitvoering van inwonersinitiatieven en de verdere ontwikkeling van participatie worden gefinancierd vanuit bestaande middelen. Eventuele aanvullende financiële gevolgen worden, indien nodig, afzonderlijk aan de raad voorgelegd.

6. Participatie en communicatie

a) Participatie
Bij de totstandkoming van het beleid zijn verschillende participatieactiviteiten uitgevoerd.

- de Adviesraad Sociaal Domein is geraadpleegd;
- resultaten van een inwonerspeiling zijn verwerkt;
- praktijkervaringen uit participatietrajecten en inwonersinitiatieven meegenomen.

In bijlage 1 en 2 van het participatiebeleid is opgenomen welke aandachtspunten naar voren zijn gebracht en hoe deze zijn verwerkt. Belangrijke wijzigingen naar aanleiding van het advies van de ASD en de resultaten van de peiling zijn:

- er is aangesloten bij de participatiewensen van inwoners,
- er is meer aandacht voor begrijpelijke taal en
- inclusieve participatie wordt nu participatie voor iedereen genoemd.

b) Communicatie
Na vaststelling worden het participatiebeleid en de participatieverordening gepubliceerd via de gemeentelijke kanalen. Daarnaast worden medewerkers geïnformeerd over de gewijzigde werkwijze en worden inwoners geïnformeerd over de mogelijkheden voor inwonersinitiatieven en het uitdaagrecht.

7. Vervolgstap

Na vaststelling door de gemeenteraad treden het Participatiebeleid 2027-2031 en de Verordening burgerinitiatief, inwoners- en overheidsparticipatie in werking.

Vervolgens wordt:

- het handboek participatie geactualiseerd;
- de ontwikkelagenda participatie vastgesteld;
- de nieuwe werkwijze geïmplementeerd;
- jaarlijks gegevens over participatie opgenomen in de planning- en controlstukken;
- na 2 jaar een tussenevaluatie uitgevoerd;
- het beleid eenmaal per bestuursperiode integraal geëvalueerd.

8. Bijlagen

1. Participatiebeleid 2027-2031 gemeente Barneveld (Met Bijlage 1; Overzicht belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het Participatiebeleid 2022 en Bijlage 2; Overzicht verwerking juridische toets, inwonerspanel, Adviesraad Sociaal Domein en raadsconsultatie)

2. Participatie rapport

3. Advies Adviesraad Sociaal Domein

Participatieverordening

Burgemeester en wethouders van Barneveld,
de secretaris, de burgemeester,
W. Wieringa J. van der Tak